

Calitatea comunicării în educația superioară

Lidia Cristea

1. Considerații generale

Cum definim comunicarea? Cum realizăm o calitate a comunicării?

Comunicarea este “transferul de informații prin intermediul mesajelor” afirma Pierre Guirond [1].

“ O trăsătură a tuturor proceselor de comunicare este cea că întreaga comunicare antrenează schimbarea. Ori de câte ori are loc o comunicare se produce o schimbare de stare - se întâmplă ceva care modifică relația participanților unul față de celălalt sau față de lumea exterioară “[2].

Definițiile pot continua la nesfârșit fiind legate de evoluția comunicării în multiplicare și diversificare sensul educației este dat de comunicare. Calitatea educației este dată de calitatea actului de comunicare.

Emoția este în echilibru când cele două mărimi sunt cuantificabile perfect (rel. 1):

$$qE \sqrt{qC} \quad (1)$$

în care:

qE - calitatea educației

qC - calitatea comunicării

Există, deci, o multitudine de factori care pot constitui bariere de comunicare. Diferențele de percepție sunt doar rădăcina altor bariere de comunicare. “Modul în care noi privim lumea este influențat de experiențele noastre anterioare, astfel că persoane de diferite vârste, naționalități, culturi, educație, ocupație, sex, temperamente etc. vor avea alte percepții și vor recepta situațiile în mod diferit”, afirmă Nicki Stanton [3].

Toate aceste bariere trebuie însă depășite printr-o educație a comunicării. Acesta presupune instituirea unei noi didactici a comunicării, care înseamnă:

- ❖ favorizarea autocunoașterii prin resursele de comunicare;
- ❖ familiarizarea cu toate formele procesului de comunicare;
- ❖ descoperirea disponibilităților personale latente;
- ❖ activarea aptitudinilor de comunicare;
- ❖ descoperirea resurselor de comunicare ale celorlalți;
- ❖ folosirea optimă a multiplelor canale de emiterie și receptare didactică;
- ❖ valorizarea comunicării integrale etc.

Trebuie înlocuită, de asemenea, gramatica scolastică, învățată mecanic, cu o gramatică a comunicării, în care să fie pus accentul pe context, pe rolul elementelor nonverbale, pe organizarea complexă a comunicării. În acest sens, se impune o altă cerință: pregătirea viitorilor formatori, perfecționarea actualilor educatori, într-un cadru specializat, într-un laborator de comunicare educațională.

2. Comunicarea pentru educație

În vederea realizării eficiente a comunicării pentru educație și a educației prin comunicare, sunt necesare unele sugestii, care pot avea un rol orientativ:

- ❖ schimbarea mentalităților privind procesul educațional, de la obiective și

conținuturi până la organizare și evaluare;

- ❖ trecerea de la caracterul dominant instructiv la educația propriu-zisă, de la informativ la formativ;

- ❖ necesitatea unei reforme reale a învățământului, la toate nivelurile;

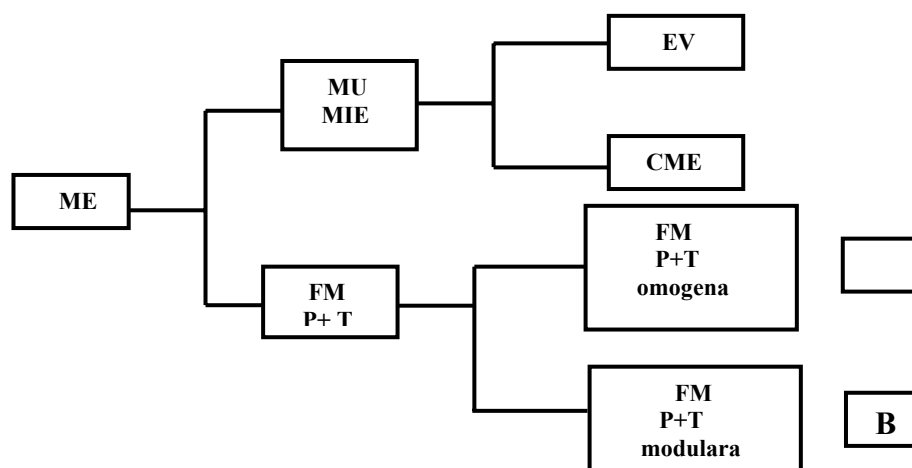
- ❖ abordarea interdisciplinară a instrucției și educației;

- ❖ introducerea unor discipline noi, axate pe idea de comunicare și educație, alături de disciplinele clasice;

- ❖ conceperea unor noi modalități de evaluare, în conformitate cu cerințele și exigențele omului modern;

- ❖ utilizarea, în continuare, în procesul instructiv-educativ, de mijloace tehnice moderne, specifice erei electronice;

- ❖ structurarea și derularea modelării educaționale pe modalități întrunite și coordonate: **proxemica** (“față în față”) și **telematica** (“la distanță”- în formate originale), cu îmbinarea **cercetării** cu **formarea** într-un real “Management formativ”, după schema:

în care:

ME - management educațional;

MU - management umanist;

MIE - managementul inteligenței emoționale;

FM - formarea managerială proxemică și telematică, cu cele P+T două ramuri **A** și **B**, respectiv omogenă și modulară;

EV - evaluare;

CME - curriculum managerial educațional.

- ❖ reevaluarea rolului Universității în noul context social-istoric (pentru țările de curând eliberate din Sud-Estul Europei) și, în acest cadru, recunoașterea oficială, teoretică, dar și sprijinul practic, acordat învățământului universitar particular (din România) (universitatea este un declanșator de schimbare și se află la originea evoluțiilor pozitive în cultură și societate);

- ❖ introducerea excelenței ca indicator al prestigiului universitar [6] prin relația:

SE → DE → IP

în care:

SE - reprezintă școala excelenței;

DE - reprezintă determinanții excelenței;

IP - reprezintă indicatorii prestigiului.

DE este dat de următoarele coordonate:

- cuplarea la circuitul european și internațional de valori universitare;
- interevaluarea cadrelor didactice și cercetărilor din universități prin raportare la comunitatea științifică internațională;
- curriculum actualizat, diversificat și flexibil;
- controlul asupra numărului de studenți înscriși la cursurile de zi, prin mărirea exigențelor în selecție și promovare;
- calitatea vieții din campusurile universitare;
- calitatea relației profesor-student;
- calitatea stilului de viață al comunității universităților (relațiile dintre universitari, comunicarea profesională etc.);
- statutul material al universitarului în țară și în perioada deplasărilor profesionale în străinătate.

IP au următoarele repere:

- stadiul avansat de aplicare a reformei;
- acreditarea instituției;
- nivelul de recunoaștere socială a diplomei;
- tradiția universitară;
- amploarea programelor academice organizate în colaborare internațională;
- calitatea infrastructurii logistice;
- șansa de promovare în ierarhia pozițiilor profesionale, politice, administrative;
- atractivitatea pentru profesorii și studenții excepționali;
- organizarea, la nivel național și internațional, a unor schimburi culturale, studii, cercetări, călătorii, sesiuni de comunicări, așa cum este cea de față, din care toată lumea are de învățat.

Parafrazându-l pe marele filozof Rene Descartes, am putea spune, în încheiere, o dată cu el: **Communico ergo sum / Comunic, deci exist.**

3. Comunicarea între studenți și profesori

O strategie care oferă șanse în plus studenților în procesul de învățământ ar trebui să aibă următoarele componente:

- Simplificarea și flexibilizarea programelor universitare vor oferi studentului libertate de opțiune în alegerea unei anumite formații academice. Sistemul creditelor transferabile trebuie să devină un mijloc de individualizare a opțiunii de studiu (Declarația de la Bologna).
- Implicarea activă a studenților în cercetarea științifică prin organizarea anuală de sesiuni științifice. Oferirea posibilității de participare cu studii și lucrări proprii la aceste evenimente. Asigurarea accesului permanent la resursele bibliografice ale universității.
- Îmbunătățirea condițiilor de studiu.
- Susținerea materială a studenților care provin din familii fără posibilități financiare prin oferirea unor credite sociale.
- Stimularea creșterii competenței prin recompensare materială.
- Obținerea de fonduri din sponsorizări în vederea susținerii stagiilor studenților în cadrul unor programe și proiecte internaționale.

- Stimularea implicării studenților din anii terminali în conducerea unor activități didactice printr-o remunerare corespunzătoare.
- Scăderea taxelor școlare.
- Organizarea unor programe efectivi de mentorat în vederea îmbunătățirii calității procesului de comunicare între studenți și profesori.
- Mobilități selective (studenți - profesori) interuniversitare în vederea aplicării Declarației de la Bologna.
- Sistem interactiv de transmitere a cunoștințelor prin analize și strategii de îmbunătățire a suporturilor de cursuri.

Conferința de la Berlin din septembrie 2003 statuează calitatea actului educativ în vederea asigurării până în anul 2010 a Ariei Educației Superioare Europene.

Astfel până în anul 2005 se impune o asigurare a acreditării calității la nivel național ce include patru caracteristici:

1. definirea responsabilităților părților și instituțiilor implicate;
2. evaluarea programelor instituționale incluzând evaluarea internă și externă;
3. un sistem de acreditare și certificare sau proceduri comparabile;
4. participare internațională prin co-operare și rețele.

Concluzii

Calitatea comunicării în transmiterea fluxului informațional în sistemul educației superioare este un proces firesc al regionalizării și globalizării economice cu proiecție în actele normative elaborate și a statuarii unor standarde bine definite pentru educația superioară.

Bibliografie

1. P. Guirond, Langage et théorie de la communication, Le langage, Paris, Gallimond
2. Denis Mc Quail, Comunicarea, Institutul European 1999
3. Nicki Stantan, Comunicarea, S.C. Știință și Tehnică S.A., 1995
4. Laurențiu Șoitu (coordonator), Comunicare și educație, Editura Spiru Haret, Iași, 1996
5. Tatiana Slomu Cazacu, Psiholingvistica, o știință a comunicării, Editura All, 1999
6. Carmen M. Crețu, Câmpul universitar și actorii săi, Editura Polirom, Iași, 1999

Abstract

The aim of this paper is to state a number of orienting suggestions in the field of further education communication, starting from the debates within the Berlin Conference of September 2003, which stipulate the quality of the education act in view of ensuring, by 2010, the European Further Education Area.

Conveyance of the information flow within the further education system may become a natural process of regionalization and globalization, resulting in normative documents and in the stipulation of well-defined standards. The multitude of the communication barriers can be surpassed only by an education of communication, which requires the constitution of a new methodology of communication.

As Pierre Guiron stated in his work "*Language et théorie de la communication*", communication is "the transfer of information through messenger". In the same way, the present paper aims at analyzing the barriers that need to be surpassed in the communication process taking place between teacher and student within the Romanian further education system.